

DE STANDAARD - Peter Verniers - 21 december 2001

Peter De Graef regisseert toneelstuk Topor bij Het Paleis

Drijven op golven van intuïtie

Interview van onze medewerker Roel Verniers

ANTWERPEN - Roland Topor schreef „De winter onder de tafel" met volwassenen in het achterhoofd. Het Paleis vroeg aan Peter De Graef om het origineel te bewerken voor kinderen. Moeilijk? "Nee", vindt hij. "Je moet aan een gedateerd stuk schaven tot je op vandaag uitkomt."

De regisseur Peter De Graef en de actrice Kristien Van Pellicom zitten er ontspannen bij. „Het stuk is klaar om gespeeld te worden", beweren ze in koor. Dat moet opluchten, merk ik op. De Graef nuanceert. "Ik wil niet zeggen dat het een ongelooflijke voorstelling is", zegt hij. "Ik merk alleen dat de spelers klaar zijn om voor toeschouwers te spelen. Een publiek regisseert trouwens veel beter dan duizend regisseurs samen."

Eerst het verhaaltje. Florence woont in een klein appartement. De plaats onder haar tafel verhuurt ze aan Dragomir. Die is zijn geboorteland ontvlucht. Ze hebben niets. Aan elkaar hebben ze genoeg. Er hangt stroom in de lucht. Hun vrienden, Raymonde en Mark, begrijpen daar niets van. Florence verdoet alleen maar haar tijd, vinden ze. Ze zou die Dragomir beter op straat zetten.

Roland Topor schreef theaterteksten met absurde ondertoon. Zijn eerste theatertekst, Joko viert zijn verjaardag, kregen we in Vlaanderen te zien in de versie van de Blauwe Maandag Compagnie. Zijn laatste tekst, De winter onder de tafel, regisseerde Topor vijf jaar geleden nog zelf bij de Koninklijke Vlaamse Schouwburg (KVS). Achter het absurdisme stopte de in Parijs geboren zoon van Poolse migranten heel wat venijn en kritiek. Op de consumptiemaatschappij, bijvoorbeeld. Op een gammal migrantenbeleid.

Uit het origineel pikt De Graef de relationele spanning. "Tijdens het maken zat ik als een kind van zeven in de zaal", zegt hij. "Niet dat ik het politieke heb weggemoffeld. Maar ik heb er ook niet de nadruk op gelegd. Politiek theater is niet meer van deze tijd. Dat ligt niet zozeer aan het theater als wel aan het politieke zelf. Dat laat zich niet zomaar vatten in een voorstelling."

Wat overblijft, is een wereld van overspannen volwassenen. Daarin lopen mensen die leven vanuit de rede; anderen drijven op intuïtie. "En die twee werelden botsen", zegt hij, glimlachend.

Het is met graagte dat De Graef die werelden met elkaar in de clinch laat gaan. Zowel in zijn voorstellingen voor volwassenen als in zijn werk voor kinderen en jongeren. Steeds wil De Graef een glimp tonen van wat er achter het formele in een mens schuilgaat. Een brokje gevoel, een splinter poëzie. Dat geldt ook voor De winter onder de tafel. "Het is een mooi sprookje geworden", zegt hij. "Met mythische proporties."

"Voor kinderen is het helemaal niet zo vreemd als er iemand onder een tafel woont", pikt Kristien Van Pellicom in. Ze is vanaf vandaag op de planken te zien als actrice. "Voor volwassenen ligt dat anders. Die zien er meteen een omkering van patronen in. Iets wat verontrust." De Graef vult aan: "Als je voor kinderen een voorstelling maakt, kun je groter en

mythischer werken. Het verstand van een kind vraagt niet onmiddellijk bevrediging. Bij kinderen zitten verstand en gevoel in elkaar geknoopt. Ze hebben geen antwoord nodig. Volwassenen wel. Die blijven maar zoeken naar antwoorden. En dat heet dan depressie." Hij lacht.

We krijgen dus een optimistisch sprookje, waarin alles weer goed komt. Ideaal voor de kerstperiode? De Graef zucht. "Momenteel moet je overal een kerstboom aan vastknopen. Sprookjes zoals dit kun je evengoed rond Pasen vertellen. Maar goed. Als je iedereen een sjaal aandoet en een sneeuwstorm maakt, zit iedereen opnieuw in de winter. Dat maakt niet zoveel uit. Ik lees een tekst vooral als een partituur. Als muziek. Dat leidt onvermijdelijk tot emotie en daar heb ik mij tijdens de bewerking van De winter onder de tafel helemaal op gericht."

"De beste manier om het leven aan te pakken, is de dingen niet te ernstig te nemen," zegt De Graef. En dat principe past hij ook toe tijdens het insceneren. "Toneel maken is vooral problemen oplossen. Ik lees zelden een tekst van tevoren, omdat ik tegelijkertijd problemen en oplossingen ervaar. Intuïtief." Niet te veel babbelen. Gewoon doen, dus.

Na een repetitiereeks weet Van Pellicom onderhand wat de regisseur daarmee bedoelt. "We kijken hoe een scène zo goed mogelijk kan functioneren. Peter ziet dat ongelooflijk snel", zegt Van Pellicom. "In het begin moet je hollen om hem te volgen. Daarna snap je het. Je kunt iets begrijpen, maar je moet het daarna ook nog van jezelf maken. Peter geeft je daar alle tijd en ruimte voor. Ik heb zelden zo'n ontspannen repetitiesfeer meegemaakt. Je moet niet streven naar een einddoel dat je al in je hoofd hebt. Je moet gewoon zoeken. Soms vind je iets en soms niet."